

Publikacja jest współfinansowana przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

OKREŚLANIE POTRZEB

Wprowadzenie

Wspieranie członków społeczności lokalnej w definiowaniu problemów oraz poszukiwaniu rozwiązań to zasadniczy element pracy nad rozwojem społeczności lokalnej. Poniższy rozdział proponuje krytyczne spojrzenie na to, kto definiuje problemy, i oferuje pewne techniki wypracowywania umiejętności przydatnych w realizacji polityki działań w środowisku lokalnym.

W rozdziale tym opisujemy różne metody, podejścia oraz techniki poparte konkretnymi przykładami, pokazujące założenia oraz trudności wiążące się z ich stosowaniem. Większość z nich ma zastosowanie w środowiskach lokalnych zdefiniowanych geograficznie oraz we wspólnotach sąsiedzkich, zaś dwie odnoszą się do konkretnych wspólnot interesów, mianowicie do osób mających problemy ze zdrowiem psychicznym oraz do ich opiekunów. Podstawowe zasady pracy z takimi osobami czy grupami można łatwo zastosować także w innych wspólnotach interesów. Studium przypadku Bank Top pokazuje, jak dzieci oraz młodzież mogą się aktywnie zaangażować w projektowanie pomieszczeń, z których korzystają.

W poradniku umiejętności z 2001 roku znajduje się wiele artykułów tematycznych, które dotyczą identyfikowania potrzeb w obrębie społeczności: metod badań, profilowania społeczności lokalnej, a także na temat grup podejmujących samodzielnie własne konsultacje.

3.1.	Definiowanie problemu – w poszukiwaniu rozwiązania	71
3.2.	Identyfikowanie potrzeb społeczności lokalnych.....	75
3.3.	Studium przypadku – plan gminy Stoneflat.....	78
3.4.	Praca ze wszystkimi grupami społeczności lokalnej.....	80
3.5.	Technika układanki w społeczności lokalnej.....	83
3.6.	Studium przypadku – zastosowanie techniki układanki.....	86
3.7.	Wskazówki dotyczące uczestnictwa osób mających problemy ze zdrowiem psychicznym korzystających z usług służby zdrowia oraz ich opiekunów.....	87
3.8.	Studium przypadku – badanie i konsultacje dla odbiorców usług.....	91
3.9.	Studium przypadku – plan działania dla partnerstw w społeczności lokalnej.....	93
3.10.	Studium przypadku – badanie zdrowego stylu życia w małych miejscowościach i na wsi.....	95
3.11.	Studium przypadku – zmienianie okolicy – planowanie rzeczywistości.....	97
3.12.	Studium przypadku – Bank Top: projekt konsultacji młodzieżowych dotyczący placu zabaw.....	100

3.1. Definiowanie problemu – w poszukiwaniu rozwiązania

MAE SHAW

Chociaż pracownicy środowiskowi w pracy ze społecznościami dążą do identyfikowania ich potrzeb, trosk oraz problemów, rzeczywistość jest taka, że owe potrzeby oraz problemy zazwyczaj zostały już zdefiniowane przez kogoś innego. Pytanie brzmi, gdzie, przez kogo oraz z jakim skutkiem.

Problemy społeczne nie mają charakteru stałego ani też nie są nieuniknione

Definiowanie problemów to proces wypracowywania wyobrażeń lub ich uchwycenie (ujęcie w ramy), po to by znaleźć przyczyny istniejącego stanu rzeczy, ustalić winę oraz odpowiedzialność. Definicje odzwierciedlają szersze konteksty społeczne, polityczne lub gospodarcze. Oznacza to, że problemy są „portretowane” przez polityków lub inne silne grupy interesów w celu pozyskania poparcia.

Z drugiej strony sposób, w jaki problemy społeczne zostaną zdefiniowane, w dużym stopniu determinuje ich potencjalne rozwiązania:

- Gdy problem został określony w kategoriach osobistego postępowania, rozwiązanie polegać będzie na zmianie zachowań.
- Jeśli określono go w kategoriach sposobu, w jaki instytucje odpowiadają na potrzeby grupy, rozwiązaniem będzie zmiana instytucjonalna.
- Jeśli określono go w kategoriach strukturalnych nierówności (sposobów, na podstawie których niektóre grupy zawsze posiadają nierówny dostęp do władzy oraz zasobów), rozwiązanie polegać będzie na szerszej zmianie o charakterze ekonomicznym oraz politycznym.

To stwierdzenie jest ważne także dla sposobu, w jaki ogół społeczeństwa postrzega określone problemy, ponieważ jeśli nie zaprezentuje mu się poglądów alternatywnych, ludzie mogą bez zastrzeżeń przyjąć pogląd dominujący. Wtedy także osoby zidentyfikowane jako problem mogą zacząć postrzegać siebie samych w sposób negatywny.

Określanie problemów w dany sposób oznacza, że niektóre czynniki mogą się okazać znaczące dla postrzegania lub prezentowania czegoś jako problemu, a nie są brane pod uwagę. Jeśli z ramy usunie się szerszy kontekst, w którym znajdują się zachowania antyspołeczne, wtedy często o nim zapominamy, reagując wyłącznie na opinie pochodzące z mediów. Określając problemy społeczne w konkretny sposób, rządy są w stanie formułować granice reagowania, jednocześnie wpływając na sposób, w jaki ludzie odczuwają sens własnego życia.

Sposób formułowania problemów społecznych kształtuje się w trakcie konkretnych dyskursów na temat polityki działania. Dyskurs to określenie używane w celu opisanego zestawu założeń, które tworzą to, co uważamy za zdroworozsądkowe. Władze, poprzez prowadzenie dyskursu dysponujące możliwością kształtowania tego, co uznaje się za rozsądne, mają tym

samym narzędzia do ustawiania (pozycjonowania) problemów ludzi w ogólnym obrazie polityczno-ekonomicznym.

Dyskursy określają to, co można powiedzieć w ważnych obszarach życia publicznego, takich jak scena polityczna czy massmedia, ale jednocześnie decydują o tym, co zostanie odrzucone, zmarginalizowane czy też przemilczane. I dlatego ci, którzy tej władzy mają najmniej, często pozbawiani są możliwości kształtowania dyskusji publicznej. Na przykład dyskusja-dyskurs na temat bezrobocia ma osobiste, instytucjonalne albo polityczne implikacje, tj. pozwala na omawianie poziomu oraz typu umiejętności osobistych, poziomu subsydiów oraz zasiłków państwowych, czy szerzej: sytuacji na rynku pracy, podczas gdy określenie „zdolność do zatrudnienia” sugeruje, że wymiar osobisty ma tu znaczenie podstawowe, tj. zarówno problem, jak i rozwiązanie znajdują się w gestii danej osoby.

W rzeczywistości większość problemów ma wymiar osobisty, instytucjonalny oraz polityczny, ale ramy linii politycznej ograniczają dyskusję do poziomu mikro (małej skali) osobistego doświadczenia, co utrudnia analizę makro (na dużą skalę), ponieważ znajduje się ona poza obszarem rozważań. Ważne jest to, że gdy już dyskurs zacznie się toczyć i wkracza w sferę publicznej świadomości, wówczas bardzo trudno jest dokonać przesunięcia znaczeń czy kwestionować jakieś zagadnienie, gdyż dany pogląd zaczął być już akceptowany, często nawet bez rozpoznania istoty problemu. Z tego powodu część zadań pracy nad rozwojem społeczności lokalnej polega na tym, by rozpocząć zmiany w postrzeganiu problemów społecznych w kategoriach politycznych, by myśleć o nich tak jak o kwestiach natury politycznej, a nie tylko w kontekście indywidualnej, osobistej sytuacji.

Kilka przydatnych technik do zastosowania w pracy nad powyższymi zagadnieniami:

Zadanie 1: Zapytaj siebie oraz innych, co sądzicie o zdroworozsądkowych założeniach na temat takich osób jak wy. Na czym opierają się te założenia?

Zadanie 2: Zajmijcie się sprawą, która ostatnio jest dyskutowana w wiadomościach. Postarajcie się zaprezentować ją w sposób wizualny lub ująć w słowa, a potem ujmijcie ją w ramkę (narysujcie ramkę dookoła). Zaprezentujcie następnie wersję problemu ujętego we wspólnie ramy do dalszego omówienia. Które wymiary problemu znalazły miejsce w obramowaniu? Których zabrakło? Co mówi to nam o sposobie, w jaki nakreśliłicie problem?

Zadanie 3: Zmiana określania problemów społecznych z zastosowaniem kategorii politycznych. Pytania, które warto zadać podczas omawiania problemów społecznych:

- Kto definiuje problem?
- W czyim interesie?
- Jak strona ta wyjaśnia dany problem?
- Jakimi wartościami kieruje się w swoich wyjaśnieniach?
- Czy istnieją wyjaśnienia alternatywne?

Problemy społeczne mogą mieć charakter otwarty lub zamknięty. Z problemami społecznymi o charakterze otwartym mamy do czynienia wtedy, gdy dwie lub więcej zainteresowanych grup

konkuruje o prawo zdefiniowania problemu. Zamknięte problemy społeczne mają miejsce wtedy, gdy nie ma już politycznej debaty (lub została odrzucona) i gdy przyjmuje się ogólnie tylko jedną definicję. Istnieje oczywiście płynna granica pomiędzy problemami społecznymi otwartymi oraz zamkniętymi. To, co zamknięto, można jednak otworzyć. Przykładem niech będzie tu sposób, w jaki osoby niepełnosprawne zmieniły debatę publiczną, oraz ich własne doświadczenia, gdy nalegały, by nie nazywać już ich sytuacji i problemów „tragicznymi”, ale „budującymi”.

Podobnie otwarte problemy społeczne mogą zostać zamknięte. Za przykład niech posłuży tu sposób, w jaki zły stan zdrowia został powszechnie zaakceptowany jako wynik uwarunkowania biologicznego (predyspozycji fizycznej), patologii (pewnych nienormalnych reakcji) lub wyboru stylu życia, niezależnie od szerszych społecznych okoliczności, które te czynniki ukształtowały. Zadanie polega wówczas na współpracy z grupami, instytucjami społecznymi czy politycznymi, których głos się liczy, które nie są biernymi odbiorcami polityki, akceptującymi wszystko to, co usłyszą.

Zadanie 4: Polityczne angażowanie się w kwestie społeczności lokalnych. Skorzystajcie z poniższych pytań, pracując z grupami, które zostały zdefiniowane jako problemy:

- Na ile wątpliwe są przyjęte definicje? Czy przedstawiono inne poglądy?
- Jak można by daną definicję zakwestionować?
- W jaki sposób zdefiniować problemy społeczne, tak by umożliwić organizatorom społeczności lokalnej polityczne zaangażowanie się w pracę takich grup?

Wyłania się kwestia tego, co uważane jest za prywatność poszczególnych osób, a co ma wymiar publiczny. Charles Wright Mills, amerykański socjolog, dokonał ważnego rozróżnienia pomiędzy „osobistymi kłopotami w środowisku” (otoczeniem) a „publicznymi kwestiami struktury” (systemem). Twierdził on, że nie możemy zrozumieć doświadczenia poszczególnych osób bez umieszczenia ich w kontekście społecznym oraz historycznym. Innymi słowy, musimy zwracać uwagę na to, co dzieje się w świecie, żeby zrozumieć, co dzieje się z ludźmi, łącznie z ich osobistym postrzeganiem siebie i innych. Oznacza to, że zawsze zachodzi reakcja pomiędzy tym, co rozumiemy jako prywatne, a tym, co uznaje się za publiczne. Przykładowo nowe kwestie społeczne rozpoznawane są jako pozyskana przez grupy możliwość wspólnego wypowiedzenia się w zakresie osobistych doświadczeń, np. w zakresie przemocy domowej lub seksualności czy niepełnosprawności. Także na odwrót, takie sprawy jak ubóstwo, zdrowie czy warunki mieszkaniowe mogą ponownie stać się sprawami osobistymi, jeśli ludzie zaczną postrzegać je jako element własnej odpowiedzialności w miejsce tego, co kiedyś należało w powszechnym mniemaniu do sfery usług publicznych.

Oznacza to, że osoby zajmujące się rozwojem społeczności lokalnych mają za zadanie zadbać o to, by osobiste kłopoty ludzi czy grup najbardziej zmarginalizowanych w sensie politycznym także były przedmiotem dyskusji i by pojawiały się jako kwestie publiczne. Rola ta ma polegać również na umożliwianiu ludziom zdobywania umiejętności analitycznych, tak by mogli dojść do wspólnego rozumienia przyczyn problemów, jakie ich dotyczą. Może też pojawić się brak zgody w momencie rozpoznania problemu, gdy to, co ludzie myślą, czego doświadczają i co widzą wokół siebie, stoi w sprzeczności z tym, co prezentuje się w polityce (oraz w mediach). Przykładem może być np. kwestia rodziców samotnie wychowujących dzieci – zamiast rzetelnej dyskusji może się zacząć politykowanie. Organizatorzy rozwoju społeczności lokalnej są w stanie wesprzeć jej członków w myśleniu o tym, co dla nich jest ważne, zapewniając im środki do walki z negatywnym wizerunkiem oraz wspierając ich samoorganizację.

Zadanie 5: Omówcie sposób, w jaki media opisują dany problem. Pomyślcie, jak został on określony („oprawiony”). Co podaje się jako przyczynę problemu? Komu wyznaczono rolę kozła ofiarnego? Jakie rozwiązanie jest oferowane? Na kim, zdaniem mediów, spoczywa odpowiedzialność za rozwiązanie problemu?

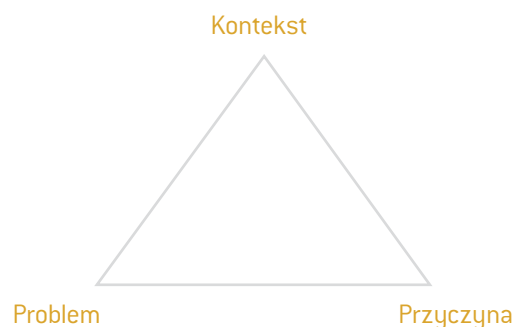
Rekonstruowanie praktyki podejścia krytycznego

Chociaż organizatorzy rozwoju społeczności lokalnej często działają według wcześniej ustalonego planu, mogą aktywnie szukać praktyk (naznaczonych polityką lub nie), które oferują możliwości dla następujących założeń i działań:

- łączenie przyczyny i skutku w skali mikro oraz makro, dokonywanie porównań w wymiarze historycznym,
- przeprowadzanie analizy politycznej problemów społecznych,
- łączenie kwestii i podejmowanie działań,
- przekształcanie kłopotów osobistych w kwestie publiczne,
- praca z grupami nad identyfikowaniem oraz prezentowaniem odmiennych lub negatywnych doświadczeń związanych z działaniami politycznymi,
- zadbanie o związek kwestii społecznych z doświadczeniami ludzi,
- poszerzanie kwestii społecznych – budowanie partnerstw i rozwijanie społecznej solidarności.

Tworzenie pełnego obrazu

Ten sposób rozumienia problemów społecznych podpowiada, że musimy postrzegać je w sposób kompleksowy. Pomoże nam w tym wzięcie pod uwagę trzech czynników, które można zaprezentować w następujący sposób:

Zadanie 6: Na podstawie swojego doświadczenia oraz praktyki zastanówcie się nad równowagą pomiędzy każdą parą wymiarów. Zidentyfikujcie kwestię społeczną lub problem i pokażcie, dlaczego trzeba koniecznie uwzględnić wszystkie trzy aspekty, by w pełni zrozumieć problem i podjąć działania w kierunku jego zmiany.

3.2. Identyfikowanie potrzeb społeczności lokalnych

ANN HINDLEY

Wprowadzenie

Istnieje kilka powodów, dla których grupa lokalna lub pracownik rozwoju społeczności lokalnej mogą chcieć określić potrzeby społeczności. Wiejska sala, centrum społeczności lub stowarzyszenie zajmujące się zakładaniem placów zabaw mogą wnioskować o finansowanie i muszą uzasadnić tę potrzebę. Organizacja społeczna może szukać sposobu na założenie ośrodka, by świadczyć usługi w konkretnej okolicy. Organizacja państwowa może się starać o opracowanie strategii przyszłych działań. Może też być wiele inicjatyw odgórnych, gdy władze samorządowe lub agencje rozwoju regionalnego chcą zainwestować w daną okolicę i chciałyby się dowiedzieć, jakie potrzeby istnieją na danym terenie.

Należy wziąć pod uwagę takie ważne zagadnienia, jak:

- integracja – trzeba się upewnić, że każdy ma możliwość wypowiedzenia się,
- dostępność – trzeba zadbać, aby stosowane metody badania były dostępne dla jak największej liczby osób,
- triangulacja – termin zaczerpnięty z badań technicznych, oznaczający, że istnieje pewna liczba sposobów na sprawdzenie, czy posiadana informacja jest prawdziwa.

Techniki zbierania informacji na temat potrzeb społeczności:

- korzystanie z istniejących danych,
- badania bezpośrednie, spotkania indywidualne,
- ankiety,
- grupy fokusowe,
- spotkania w formie zabawy, z zastosowaniem takich technik jak Planning for Real[®],
- techniki oceny uczestniczącej (*participatory appraisal*).

Każda z tych technik ma swoje plusy i minusy.

1. Korzystanie z istniejących informacji

- + Pozwala zaoszczędzić czas, energię i koszty, chroni też mieszkańców przed doświadczeniem męczącego badania.
- Informacja, którą posiadasz, może być nieaktualna, mogła też być zbierana w innym celu, przez co nie nadaje się dla twoich potrzeb.

2. Badanie bezpośrednie, spotkanie indywidualne

- + Jest przydatne, gdy chcemy porozmawiać z ludźmi dogłębniej, zdobyć informacje bardziej szczegółowe, można z tej techniki skorzystać tam, gdzie ludzie czują się komfortowo: w ich własnym domu, w pubie, miejscu modlitwy, kawiarni, szkole, na przystanku autobusowym.
- Może się okazać, że będzie zabierać dużo czasu, także jeśli chodzi o znalezienie osób, które miałyby takie badanie przeprowadzić.

3. Ankiety

- + Łatwy sposób na szybki dostęp do wielu osób.
- Nie zawsze otrzymamy adekwatne odpowiedzi, wymagają one pewnej swobody w pisaniu, a także czasu oraz motywacji.

Lepszy współczynnik odpowiedzi uzyskują grupy, których członkowie osobiście odbierali gotowe ankiety lub oferowali pomoc w ich wypełnianiu.

4. Grupy fokusowe

- + Sprawdzają się, gdy chcemy mieć pojęcie, jakie informacje powinniśmy zbierać oraz na jakie tematy – zanim zaczniemy badanie, a także dla przetestowania wyników końcowych, żeby przekonać się, czy odzwierciedlają one dokładnie to, co ludzie myślą na temat lokalnych potrzeb.
- Trzeba się upewnić, że grupa osób badanych jest reprezentatywna lub że składa się z szeregu zróżnicowanych grup osób młodych, starszych, rodziców, mieszkańców różnych części dzielnicy itd.

5. Wydarzenia specjalne, spotkania

- + To dobry sposób na zdobycie wiedzy, od czego należałoby zacząć badanie, lub na zbieranie informacji od ludzi w kontakcie bezpośrednim.
- Nigdy nie należy stosować tej techniki jako jedynej metody, ponieważ dotyczy ona tylko tych, którzy mogli przyjść na spotkanie lub chcieli się tam znaleźć. Trzeba pamiętać, że inni mogą mieć priorytety odmienne od naszych!

6. Ocena uczestnicząca

Sposób ten oznacza wykorzystanie wielu kreatywnych technik komunikowania się z ludźmi na temat ich potencjalnych potrzeb.

- + Rzeczywiście przydaje się przy przełamywaniu barier w grupach osób, które mogą się czuć niekomfortowo w zetknięciu z tradycyjnymi metodami zbierania informacji.
- Tu także należy pamiętać o tym, by nie poprzestawać na tej jednej technice, ponieważ można w ten sposób pominąć całe grupy mieszkańców. Technika ta może zabierać dużo czasu, ale warto się postarać.

Pamiętajcie!

Badanie powinno być proste, adekwatne i interesujące. To wy potrzebujecie informacji. Nie obwiniajcie innych, że wam jej nie dostarczyli, jeśli nie widzieli w tym sensu albo jeśli wręczyliście im 10 gęsto zadrukowanych kartek z ankietą z prośbą o oddanie jej na drugi dzień.

A przede wszystkim niech informacja zwrotna zostanie podana do publicznej wiadomości – niech ludzie wiedzą, jakie były jej wyniki i co zamierzacie z nimi zrobić. W przyszłości zaangażują się dużo chętniej, jeśli zobaczą, że ich wysiłki rzeczywiście na coś się przydały.

kontakt:

Ann Hindley

tel.: 01724 710819

e-mail: ann@hindley.gn.apc.org

3.3. Studium przypadku – plan gminy Stoneflat

ANN HINDLEY

Rada gminy Stoneflat chciała się dowiedzieć, jakie są potrzeby oraz problemy jej mieszkańców z dwóch powodów. Miejscowe stowarzyszenie zajmujące się budową placów zabaw starało się zebrać środki na nowy pawilon, zaś każdy wniosek o dotację zawierał pytanie, czy i skąd wiadomo, że jest taka potrzeba. Rada zamierzała także opracować strategię przyszłych działań. Wszystkie rady gminy zachęcano do podjęcia konsultacji z mieszkańcami w celu opracowania planów gmin.

Rada była w tej szczęśliwej sytuacji, że właśnie wygrała konkurs „Wioska Roku”, zatem zorganizowano imprezę, by podać to do publicznej wiadomości. W działania włączono wszystkie lokalne grupy – każda z nich miała swoje stoisko w sobotni poranek w miejscowej sali. Zorganizowano lokalną wystawę historyczną, było tam także stoisko Friends of the Earth (Przyjaciele Ziemi). Osoby odwiedzające proszono o zapisanie na karteczkach problemów, które z jakichkolwiek przyczyn są dla nich istotne. Kartki te później pogrupowano na tablicach pod wspólnymi nagłówkami. Osoba z rady gminy zabrała je ze sobą – wykorzystano je następnie do sporządzenia ankiety, która dotarła do wszystkich domów w gminie.

Ponadto dzieci z miejscowej szkoły podstawowej wykonały miniaturowy model wioski z głównymi punktami orientacyjnymi, takimi jak rzeka, pub, wieża zegarowa, które każdy mieszkaniec łatwo mógł rozpoznać. Model ten wykorzystano na wielu lokalnych spotkaniach, gdzie zachęcano ludzi, aby mówili, jakie lokalne sprawy są dla nich ważne. To także pomogło w zaprojektowaniu badania.

Ankiety dostarczono w plastikowej torbie: ludzie byli proszeni o wrzucanie do niej wypełnionych przez siebie formularzy. Zapowiedziano, że jeśli nie zostawią ich teraz, będą musieli to zrobić następnego dnia wcześniej rano!

Odpowiedzi było dużo, podjęto starania, aby zachęcić także osoby mieszkające na peryferiach gminy do zaprezentowania swoich poglądów. Ktoś odwiedził rodzinę, która prowadziła chińską restaurację z daniami na wynos, gdy pojawiła się informacja, że ich słaba znajomość języka angielskiego może się okazać czynnikiem przeszkadzającym w wypełnieniu ankiety. Dwóch przedstawicieli rady gminy wyszło w teren z flamastrami i tablicami, by porozmawiać z gromadzącą się wieczorami na brzegu rzeki młodzieżą o jej potrzebach i problemach. Po przeanalizowaniu wyników oraz sporządzeniu sprawozdania w części restauracyjnej miejscowego pubu odbyło się spotkanie rozpoczynające projekt, uzupełnione graficznym przedstawieniem rezultatów badania.

Następnie rada gminy poświęciła czas na rozważenie wyników. Okazało się to bardzo zajmującą czynnością, która zaowocowała pewnymi przydatnymi informacjami, choć było to niezwykle wyczerpujące zajęcie. Rada zdecydowała, że należy powołać gminną grupę do spraw planowania lokalnego, w której znajdą się przedstawiciele rady, ale która będzie też od rady niezależna. To zwiększyło liczbę grup biorących udział w całym przedsięwzięciu oraz poszerzyło zakres działania w kwestii wdrażania rekomendowanych zagadnień. Projekt pozyskał wielu „właścicieli” i nie był postrzegany jedynie jako inicjatywa rady gminnej, gdyż wynikło kilka spraw, wobec których rada była bezsilna, natomiast niezależna grupa planistyczna mogła działać jako

silniejszy podmiot nacisku na przykład na lokalnych polityków czy instytucje służby zdrowia. Mogła też wnioskować o finansowanie we własnym imieniu, by następnie móc wdrażać te działania na szerszą skalę.

kontakt:

Ann Hindley

tel.: 01724 710819

e-mail: ann@hindley.gn.apc.org

3.4. Praca ze wszystkimi grupami społeczności lokalnej

MALVELYN WADDELL

Wprowadzenie

Aktywne angażowanie mieszkańców oraz konsultacje z nimi pozwalają wykorzystać ich wiedzę oraz fachowość. Zasadnicze znaczenie ma też element zaangażowania oraz prowadzenia rozmów ze wszystkimi grupami istniejącymi w społeczności, a nie tylko z tymi, które najlepiej widać czy słychać!

Nasza organizacja Groundwork NI, prowadząca w Irlandii Północnej pracę u podstaw, realizując program transgraniczny „Zmienianie miejsca, transformowanie społeczności” (patrz rozdział 2), wypracowała związki z istniejącymi sieciami lokalnymi, z organizacjami pozarządowymi oraz grupami w społecznościach lokalnych. Znalazły się wśród nich szkoły, kluby, rodziny oraz instytucje wyznaniowe. Ogłaszaliśmy się też na miejscowej tablicy ogłoszeń, w sklepie na rogu, w lokalnych gazetach, radio, telewizji oraz internecie.

Konsultacje w społeczności

Konsultowanie się, rozmowy ze społecznością mogą być zarówno tak proste jak zbieranie pomysłów na nieformalnym spotkaniu, jak i bardzo złożone, jak opracowanie i przeprowadzenie rozbudowanego badania na temat gospodarstw domowych. Wybór poziomu konsultacji zależy będzie od powodów, dla których je przeprowadzacie. Jeśli chcecie uzyskać coś ważnego dla siebie oraz swojej społeczności lokalnej, macie dużo większe szanse to osiągnąć, znając sytuację oraz zdanie innych.

Korzyści:

- Jest to okoliczność sprzyjająca wspólnej pracy, która może pomóc w budowaniu zaufania oraz współpracy.
- Możecie uzyskać od innych wsparcie dla projektu.
- Upublicznicie, obwieścicie swoją inicjatywę.
- Wzmocnicie swoją pozycję, prosząc o pomoc/ żądając usług, ponieważ wiadomo będzie, że przemawiacie w imieniu społeczności.
- Czasami jest to wymóg dla uzyskania finansowania.
- Możecie dowiedzieć się czegoś ważnego o swojej społeczności lokalnej.
- Pomożecie społeczności lokalnej skuteczniej egzekwować jej prawa.
- Możecie mieć w sumie dobrą zabawę.

Punkty, które warto wziąć pod uwagę:

- Badanie może okazać się czasochłonne oraz kosztowne.
- Jeśli zostanie źle przeprowadzone, jego wyniki mogą być błędne.
- Konsultowanie się z ludźmi powoduje, iż ich oczekiwania rosną – skutkiem może być rozczarowanie, podejrzliwość czy wręcz apatia.

- Może się okazać, że wasza propozycja spotka się ze sprzeciwem.
- Jeśli na początku nie uda się wam zaangażować ludzi, później może być trudniej pozyskać ich wsparcie.

Proces angażowania

Dla skutecznego zaangażowania innych ważne jest, aby wszystko cechowało się przejrzystością i wiarygodnością. Cele, priorytety oraz harmonogramy czasowe projektów powinny zostać omówione i ustalone. Pomoże to wykształcić w społeczności lokalnej poczucie, że jej członkowie są właścicielami projektu, poczucie udziału w procesie zapewni ich zaangażowanie. Aby zapewnić zaangażowanie wszystkich, ważne jest, by zająć się sprawą dostępności uczestnictwa w przedsięwzięciu dla osób niepełnosprawnych, a także dla tych, którzy mają inne potrzeby – wszyscy powinni być reprezentowani w sposób uczciwy i demokratyczny. Inną metodą zwiększenia zaangażowania osób jest oferowanie im zwrotu kosztów, np. za opiekę nad dziećmi, podróż itp.

Techniki zbierania informacji o problemach społeczności – Istnieje wiele sposobów angażowania, włączania społeczności oraz poszczególnych osób w te działania. Oto kilka przykładów działań, które wykorzystywała nasza organizacja:

- e-uczestnictwo: e-listy, strony internetowe, nośniki CD/DVD,
- grupy fokusowe,
- metoda Planning for Real[®], autorska lub zmodyfikowana,
- mapy społeczności (planowanie przestrzenne),
- spotkania na temat strategicznego planowania społeczności lokalnej, imprezy specjalne,
- tworzenie wizji społeczności lokalnej (np. cele, założenia, skale czasowe, ustalanie priorytetów),
- kwestionariusze, badania, grupy fokusowe, skrzynki na wnioski i uwagi itd.

Identyfikacja grup oraz jednostek – Istnieje wiele sposobów na rozpoznanie głównych stron zainteresowanych rozwojem społeczności. Na początek można skorzystać z już istniejących struktur środowiskowych, takich jak domy/świetlice środowiskowe, szkoły, grupy wyznaniowe, grupy młodzieżowe lub przedstawiciele miejscowych środowisk, by zwracać się do nich po poradę. Inne strony zainteresowane działające w danym rejonie powinny pomóc wskazać właściwy kierunek. Mogą to być na przykład władze samorządowe, rada miasta czy gminy, spółdzielnia mieszkaniowa, policja (w Irlandii oraz Irlandii Północnej odpowiednio Gardai lub PSNI), pomoc społeczna, instytucje pomagające młodzieży itd.

Praca z dziećmi – Dzieci można włączyć w cały proces za pośrednictwem szkół oraz organizacji takich jak harcerstwo lub inne struktury dziecięce. Zwłaszcza szkoły mogą być zainteresowane angażowaniem się w sprawy społeczności lokalnej i ekologii, jeśli uda się je powiązać ze szkolnymi programami. Młodsze dzieci można zachęcać do rysowania własnych pomysłów, zaś starsze – zapraszać do dyskusji.

Nastolatki/Młodzież – Z nastolatkami czy młodymi ludźmi można się kontaktować przez szkoły, kluby młodzieżowe, osoby zajmujące się młodzieżą itd. W okolicy mogą być specjalne miejsca, gdzie spotyka się młodzież, lub też mogą być organizowane działania, w które się angażuje, jak na przykład zajęcia klubów młodzieżowych i sportowych czy aktywność na świeżym powietrzu. Młodzi ludzie stanowią często najbardziej marginalizowane grupy w społeczeństwie, zaś bez ich wsparcia proces odradzania społeczności lokalnej ma mniejsze szanse na zrównoważony rozwój. Dobrze jest zwracać się do młodzieży w sposób twórczy i stymulujący, tak by mogła ona wyrazić swoje opinie oraz dążenia.

Jednym z przykładów dobrych praktyk może być zaangażowanie młodzieży jako osób wspierających proces szerszych konsultacji społecznych. Młodzi ludzie mogą na przykład zaangażować się w opracowanie, dostarczenie, zebranie oraz ewaluację ankiet, mogą też włączyć się w zbieranie informacji wśród swoich rodziców, dalszej rodziny i przyjaciół albo młodszymi braćmi i siostrami.

Wypracowanie infrastruktury społeczności lokalnej – Jeśli w waszej okolicy brak jest praktycznego podejścia do spraw rozwoju środowiskowego, możecie wesprzeć społeczność lokalną w przygotowaniu forum, na którym odbywać się będą konsultacje i planowanie.

Gdy organizujecie spotkania, zarówno duże, jak i małe, ważne jest, żeby zastanowić się nad lokalizacją, terminem, dostępnością, neutralnością, zgodnością z wymogami BHP, zapewnieniem wyżywienia, sporządzaniem notatek oraz wsparciem w przekazywaniu treści.

Gdy organizujecie działania alternatywne do formalnych spotkań, ważne jest, aby wziąć pod uwagę zasoby potrzebne do przekazania informacji innym osobom, a także być wyczulonym na kwestie poszanowania przestrzeni osobistej oraz domowej.

kontakt:

Melvyn Waddell

tel.: 028 9074 9494

e-mail: melvynwaddell@groundworkni.co.uk

3.5. Technika układanki w społeczności lokalnej

PENNY VINCENT

Wprowadzenie

Technika układanki to narzędzie konsultacji partycypacyjnych. Jest to narzędzie kreatywne, które wykorzystuje się, by zachęcić grupy osób do używania ich własnych słów oraz obrazów w odpowiedzi na zadany temat. Następnie zebrane odpowiedzi przedstawia się w postaci pełnego obrazu. Otrzymujemy wtedy wizualną prezentację poglądów grupy. Prezentacja taka pomaga w stworzeniu poczucia wspólnoty.

Jak to zrobić:

- Zakupcie lub przygotujcie duże kawałki układanki typu puzzle. Ponumerujcie na odwrocie kawałki układanki tak, żeby – odpowiednio ułożone – pasowały do siebie. Zbierzcie grupę osób. Wręczcie każdemu po kawałku układanki. Przygotujcie dużo różnych materiałów, które zostaną wykorzystane przez uczestników do ozdobienia ich fragmentów układanki.
- Poproście uczestników, by odpowiedzieli na pytanie lub przedstawili temat za pomocą ozdobienia swojej części układanki. Można używać słów lub posługiwać się obrazami.
- Ty także wykonaj swój kawałek układanki!
- Wywołajcie wszystkie numery, od pierwszego do ostatniego, poproście uczestników, żeby oddali swoje elementy – a jeśli grupa nie jest zbyt duża, można poprosić uczestników, żeby opowiedzieli o tym, co narysowali. Zbierzcie elementy i ułóżcie układankę tak, aby powstał całościowy obraz grupy.
- Jeśli ktoś w grupie nie ozdobił swojego elementu, może to zrobić na koniec.

Podpowiedzi

1. Układanka

Można:

- kupić duże układanki w internecie (np. www.handyhippo.co.uk),
- kupić duże dziecięce układanki i zdrapać obrazki,
- skorzystać ze starych układanek,
- wyciąć własne, korzystając z układanek dziecięcych jako szablonów.

Warto się upewnić, że przygotowane elementy są dostatecznie duże do tego celu.

2. Materiały

Należy zapewnić kolorowe flamastry lub kredki. Można też przynieść inne materiały do prac plastycznych: flamastry fluorescencyjne, karteczki samoprzylepne, materiały przyrodnicze (np. gałązki, liście). Bądźcie kreatywni!

3. Czas

To ćwiczenie da się przeprowadzić całkiem szybko, ale należy dać ludziom wystarczającą ilość czasu na myślenie oraz tworzenie.

4. Zachęty

Niektórzy nie radzą sobie dobrze z zajęciami technicznymi. Powiedzcie wyraźnie, że nie muszą tego robić. Dajcie im jeszcze jedną szansę na koniec ćwiczenia, gdy już zobaczą i usłyszą, co zrobili inni.

5. Puste fragmenty

Może się okazać, że ludzi jest mniej niż elementów układanki, a niektórzy z nich mogą nie chcieć udekorować swoich elementów. Oznacza to, że możesz mieć na koniec czyste miejsca w układance.

Możesz je wypełnić, wpisując tam datę spotkania, temat lub podsumowanie całej pracy.

6. Wsparcie

Niektórzy potrzebują pomocy przy zapełnianiu swoich elementów. Trzeba się upewnić, że uczestnicy kontrolują to, co znajduje się na ich fragmentach układanki – musi to być ich odpowiedź na dany temat, niczyja inna.

Kiedy można skorzystać z tej techniki

Technika układanki jest bardzo elastyczna. Jej uczestnicy nie muszą być utalentowanymi artystami.

Technika ta jest użyteczna w pracy z większością ludzi, w tym także z:

- ludźmi, którzy nie korzystają z tradycyjnych metod komunikowania się (takich jak mówienie czy pisanie),
- obcokrajowcami, imigrantami,
- dziećmi i dorosłymi,
- małymi i dużymi grupami.

Przy jej wykorzystaniu można omówić niemal każdy temat.

Technika ta może okazać się mniej odpowiednia dla osób z problemami ze wzrokiem, chociaż elementy układanki odbierane są jako interesujące w dotyku i może to być dla nich atrakcyjne.

Literatura oraz przydatne strony internetowe:

Staffordshire University Creative Communities Unit

www.staffs.ac.uk

REACH – projekt orędownictwa we własnych sprawach

www.asist.co.uk

Mencap SNAP

www.mencap.org.uk

Projecting Stoke

www.inclusionthroughmedia.org

Projekty plastyczne Observatory Clubhouse (Brighter Futures)

www.brighter-futures.org.uk

Burslem School of Art

www.schoolofart.co.uk

Układanka społeczności została opracowana przez Penny Vincent, starszego wykładowcę na Wydziale Twórczych Społeczności na Staffordshire University, oraz Patsy Corcoran, koordynatorkę projektu REACH.

Projekt samodzielnego orędownictwa REACH stanowi część programu Asist (Advocacy Services in Staffordshire). REACH wspiera osoby mające trudności w nauce, by odważnie mówiły o sprawach, które są dla nich ważne.

kontakt :

Penny Vincent

tel.: 01782 294540

e-mail: p.e.vincent@staffs.ac.uk

3.6. Studium przypadku – zastosowanie techniki układanki

PENNY VINCENT

Studium przypadku – PARTnerstwa w społeczności

Opracowaliśmy technikę układanki, żeby pomóc sobie w pracy nad tworzeniem projektu pod nazwą PARTnerstwa w społeczności – nowego kreatywnego partnerstwa w Stoke-on-Trent.

Celem projektu PARTnerstwa w społeczności jest zbudowanie silnych społeczności lokalnych przy wykorzystaniu sztuk plastycznych oraz twórczych metod w:

- promowaniu idei obywatelstwa,
- pomaganiu ludziom w odważnym i otwartym komunikowaniu swoich potrzeb,
- wspieraniu wystąpień publicznych promujących ideę różnorodności.

W maju 2007 roku zorganizowano dwie imprezy, których celem była konsultacja na temat kreatywności. Na pierwszą zaproszono artystów ze społeczności lokalnej, pracowników oraz studentów miejscowego uniwersytetu. W drugiej brali udział także pracownicy, powiernicy oraz osoby, które korzystają z pomocy w trzech lokalnych filantropijnych ośrodkach zdrowia Brighter Futures. Każde spotkanie zaczęmano od techniki układanki. Proszono uczestników, by udekorowali swoje elementy układanki, tak by pokazać je później społeczności.

Techniki układanki użyto także w pracy przy tworzeniu spółdzielni zakupującej hurtowo produkty spożywcze, (spółdzielnia Stoke Pan – patrz studium przypadku w rozdziale 6).

Kontakt

Penny Vincent
tel.: 01782 294540
e-mail: p.e.vincent@staffs.ac.uk

3.7. Wskazówki dotyczące uczestnictwa osób mających problemy ze zdrowiem psychicznym korzystających z usług służby zdrowia oraz ich opiekunów

SUE WILDE ORAZ PETER RELTON

Wprowadzenie

Niniejszy artykuł nakreśla zasady angażowania osób mających problemy ze zdrowiem psychicznym korzystających z usług służby zdrowia oraz ich opiekunów w projektowanie takich usług. Analizuje on niektóre praktyczne aspekty mające znaczenie dla usługodawców oraz wszystkich osób zaangażowanych w pracę z tymi osobami oraz ich opiekunami. Przedstawione dalej w tekście studium przypadku prezentuje niektóre z tych zasad w praktyce. Chociaż spisane one zostały przede wszystkim na potrzeby usługobiorców z problemami zdrowia psychicznego, można je stosować także w innych sytuacjach, gdzie zarówno odbiorcy, jak i ich opiekunowie powinni mieć udział w projektowaniu usług.

1. Zasady ogólne

- Opinia zwrotna odbiorców usług oraz ich opiekunów ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia wysokiej jakości usług oraz świadczenia usług adekwatnych do ich potrzeb.
- Autentyczne zaangażowanie odbiorców usług oraz opiekunów w proces konsultacji powinno poprzedzać wszelkie procesy zmian, powinno być także procesem ciągłym.
- Proces podejmowania decyzji powinien być przejrzysty oraz jasny dla wszystkich zaangażowanych stron.
- Odbiorcy usług oraz ich opiekunowie muszą wiedzieć, na jakie decyzje będą w stanie wpłynąć, a na jakie nie, na przykład po zapoznaniu się z wytycznymi rządowymi.
- Aby proces konsultacji miał znaczenie, musi istnieć możliwość zmiany planów w wyniku wypowiedzi odbiorców usług oraz opiekunów.
- Zaangażowanie beneficjentów po napisaniu dokumentu lub po podjęciu decyzji polega na dzieleniu się informacjami – a nie na dalszych konsultacjach.
- Wszystkie odpowiednie organizacje z sektora pozarządowego oraz państwowego powinny być zaangażowane w konsultacje tam, gdzie to tylko możliwe.
- Formalne spotkania często mogą zarówno budzić obawy, jak i być bardzo nudne! Należy używać kreatywnych sposobów konsultowania się z ludźmi, jak na przykład poprzez wydarzenia artystyczne, spotkania z mniejszościami, np. grupą hinduską,

połączone z prezentacją informacji na stoiskach oraz próbowaniem narodowych potraw, może to również być wspólny spacer.

- Korzystajcie z pomocy i wsparcia miejscowych pracowników zajmujących się sprawami odbiorców usług medycznych i ich opiekunów lub z pomocy osób zajmujących podobne stanowiska.

2. Wskazówki praktyczne

- W procesie konsultacji należy uwzględnić odpowiednią ilość czasu na odpowiedź odbiorców usług, opiekunów oraz grup lokalnych.
- Wiele grup spotyka się co miesiąc, zatem informacje o planowanych działaniach będą im potrzebne z 5–6-tygodniowym wyprzedzeniem, tak by mogli wcześniej powiadomić członków grupy oraz znajomych.
- Informacja powinna być sformułowana w języku przyjaznym dla odbiorcy.
- Tam gdzie to możliwe, spotkania powinny się odbywać w miejscach znanych odbiorcom usług, opiekunom i grupom społeczności: znane miejsce zachęca do uczciwej oraz poufnej prezentacji poglądów.
- Wybrane miejsca spotkań powinny być względnie dostępne dla odbiorców usług oraz opiekunów z całego rejonu, położone przy szlakach komunikacyjnych, dostępne dla osób niepełnosprawnych.
- Warto się zastanowić nad potrzebą dostarczenia informacji w językach, jakimi posługują się dane społeczności, obecnością tłumaczy lub posługiwaniem się np. znakami języka migowego (dla osób niesłyszących) itp.
- Wypadałoby zapewnić lekkie przekąski, może obiad, jako część długiego dnia.
- Trzeba się upewnić, że dane spotkanie czy działanie nie koliduje ze świętami religijnymi, kulturalnymi czy państwowymi.
- Grupy oraz osoby, z którymi się konsultowano, powinny otrzymać informację zwrotną o tym, co się wydarzyło w wyniku takich konsultacji.
- Aktualne informacje na temat postępów oraz dokumenty napisane po konsultacjach z odbiorcami usług oraz opiekunami należy przekazać wszystkim stronom, które uczestniczyły w całym procesie.

Zachęcanie do uczestniczenia w spotkaniach

- Należy zapewnić opis stanowiska pracy odbiorcy usług oraz opiekunowi.
- Dobrze jest mieć dwóch (lub więcej) odbiorców usług i/lub opiekunów, którzy są zaangażowani w sprawę i którzy reprezentują szersze opinie i poglądy. System zastępstw zapewni nam obecność uczestników, gdy ktoś będzie chory lub nie będzie mógł wziąć udziału w spotkaniu.
- Trzeba się upewnić, że ludzie zostali poinformowani przez przesłanie im opisów spotkań, rozmowy telefoniczne, tak by byli na bieżąco i mogli spokojnie przygotować się do uczestnictwa w następnym spotkaniu.
- Organizatorzy powinni mieć świadomość, jak silne jest działanie leków w porze porannej, zatem należałoby wziąć to pod uwagę, planując godziny spotkań.
- Należy unikać żargonu czy skrótów i za pierwszym razem wypowiadać pełne nazwy. W miarę możliwości warto zapewnić słowniczek fachowych terminów (np. dotyczących służby zdrowia).
- Trzeba wyraźnie podawać czas, dzień i miejsce spotkań.
- Należy zadbać o odpowiednie informacje dodatkowe, takie jak opis poprzednich spotkań czy streszczenie dotychczasowego procesu.
- Pomocne jest streszczanie przydługich dokumentów.
- Warto przesyłać szczegóły dotyczące spotkań oraz odpowiednich dokumentów z wystarczającym wyprzedzeniem.
- Spotkania – odprawy dla odbiorców usług oraz opiekunów przydają się przy przeglądaniu porządków spotkań, dokumentów, omawianiu odpowiedzi, ważnych kwestii oraz wybieraniu przedstawicieli.
- Tam gdzie jest to właściwe, należy przeznaczyć czas na konsultacje z innymi odbiorcami usług i opiekunami.
- Należy zapraszać odbiorców usług oraz opiekunów do dopisywania punktów do porządku spotkań – ten system powinien być dla ludzi prosty i jasny.
- Należy podać odbiorcom usług oraz opiekunom swoje szczegółowe dane kontaktowe na wypadek dalszych pytań przed kolejnym spotkaniem lub skarg.
- Dane kontaktowe dostarczone przez odbiorców usług oraz opiekunów powinny być wykorzystywane do informowania ich o odwołanych spotkaniach lub zmianach w harmonogramie oraz do przesyłania im sprawozdań ze spotkań, raportów itp.

- Rola przewodniczącego ma zasadnicze znaczenie – dzięki niemu odbiorcy usług oraz opiekunowie mogą aktywnie uczestniczyć w spotkaniu.
- Należy zapewnić wsparcie oraz szkolenia dla odbiorców usług oraz opiekunów, zachęcać do korzystania z innych szkoleń.
- Dokonajcie przeglądu formatu spotkań – czy zawsze muszą mieć formalny charakter?

Polityka płacowa

- Skonsultujcie swoje pomysły z miejscowymi instytucjami zajmującymi się koordynacją usług opiekuńczych i medycznych.
- Zgodnie z dobrą praktyką należałoby zapłacić co najmniej minimalne wynagrodzenie za usługę medyczną.
- Płatność powinna zostać wynegocjowana z osobą świadczącą usługę, zaś wydatki należy opłacać gotówką, w danym dniu, po zakończeniu pracy.
- Odbiorcy usług oraz opiekunowie mogą potrzebować porad na temat zasiłków, mogą też potrzebować pomocy przy negocjacjach w zakresie rozłożenia płatności, tak by zmieścić się w granicach zarobków.

Patrz też dodatkowe komentarze Tony'ego Glynnna, koordynatora programów angażowania odbiorców, Uniwersytet w Birmingham, Centre of Excellence in Interdisciplinary Mental Health:

www.ceimh.bham.ac.uk

kontakt:

Sue Wilde, Peter Relton

e-mail: sue.wilde@bdct.nhs.uk,

e-mail: peter.relton@bdct.nhs.uk

3.8. Studium przypadku – badanie i konsultacje dla odbiorców usług

SUE WILDE

Spotkanie konsultacyjne związane z dorocznym badaniem opinii pacjentów

Badanie opinii pacjentów to doroczna ankieta Komisji ds. Służby Zdrowia, w której odbiorcy usług w zakresie zdrowia psychicznego proszeni są o swoje uwagi na temat otrzymywanej przez nich opieki oraz leczenia. Po badaniu pacjentów z 2006 roku dyrektor ds. usług w zakresie zdrowia psychicznego w Bradford District Care Trust (BDCT) zainicjował proces konsultacji w celu zebrania informacji zwrotnej od odbiorców usług na temat lokalnych wyników oraz udzielenia pomocy Care Trust przy podejmowaniu decyzji o priorytetach działania.

- Kierownik koordynował spotkania, na których planowano badanie. Byli na nich obecni pracownicy zajmujący się odbiorcami usług, sami odbiorcy oraz ich opiekunowie, personel zajmujący się osobami z problemami psychicznymi, a także menedżerowie z całego rejonu.
- Na miejsce spotkania wybrano siedzibę znanego centrum wolontariatu, w dobrej lokalizacji, dostępną dla osób korzystających ze środków komunikacji miejskiej.
- Spotkanie zostało nagłośnione w lokalnych organizacjach sektora państwowego i pozarządowego zajmujących się sprawami odbiorców usług i ich opiekunami oraz w grupach mniejszości etnicznych.
- Podano obiad, każdy otrzymał też częściowy zwrot kosztów przejazdu (należałoby pokrywać takie wydatki w całości).
- Informacje na temat badania pacjentów dostępne były przed spotkaniem, zaś w dniu spotkania można było zapoznać się z ich streszczeniem.

W spotkaniu uczestniczyło wielu odbiorców usług oraz grup z mniejszości etnicznych – 48% uczestników stanowili odbiorcy usług, 52% personel, zaś 10% członkowie grup mniejszości etnicznych. Przyszło niewielu opiekunów, zatem w tym zakresie pozostało jeszcze wiele do zrobienia.

- Osoby obecne głosowały nad czterema priorytetami działania, zaś priorytety te stały się tematami warsztatów prowadzonych w ciągu dnia.
- Zespoły warsztatowe stanowiły przypadkową grupę odbiorców usług, personelu, instytucji państwowych oraz wolontariatu. Każda z grup skoncentrowała się na pytaniu: co BDCT może zrobić, żeby podnieść jakość usług w tej konkretnej dziedzinie? Warsztaty zaowocowały wieloma pomysłami na poprawę lokalnych usług. Prowadzono ożywione dyskusje, zaś w arkuszach oceny dzień opisano jako interesujący, stymulujący, cenny, radosny, chociaż także wyczerpujący.

- Zebrane informacje zwrotne opisano, streszczono i zaprezentowano zespołowi wyższego szczebla kierowniczego. Przeprowadzono jeszcze kolejne spotkanie personelu, aby zaprezentować wyniki pierwszego spotkania i opracować plan pracy.
- Postępy w pracy nad tym planem, a także wyniki badania pacjentów przeprowadzonego w 2007 roku zostały zaprezentowane na następnym spotkaniu konsultacyjnym, w październiku 2007 roku.

Więcej informacji:

Patient.survey@healthcarecommission.org.uk

Mersey Care Trust www.merseycare.nhs.uk

CEIMH Birmingham University www.ceimh.bham.ac.uk

kontakt:

Sue Wilde

e-mail: sue.wilde@bdct.nhs.uk

3.9. Studium przypadku – plan działania dla partnerstw w społeczności lokalnej

JOANNE SCOTT

Kontekst

Partnerstwo o nazwie Central Community Partnership to grupa ludzi mieszkających i pracujących na obszarze Darlington w dzielnicy zwanej Central. Celem partnerstwa jest integrowanie lokalnych mieszkańców, grup, organizacji, radnych oraz instytucji i przedsiębiorstw świadczących usługi, po to by z dzielnicy Central uczynić lepsze miejsce do życia i podnieść jakość egzystencji jej mieszkańców.

Badanie

Grupa postanowiła stworzyć lokalny plan działania, który odzwierciedlałby potrzeby ludzi oraz zajmował się ważnymi dla nich sprawami.

Żeby wystartować, partnerstwo zorganizowało sesję w miejscowym przedszkolu z zamiarem podzielenia się swoimi pomysłami. Zaproszono wszystkich członków grup lokalnych oraz ogłoszono wiadomość o spotkaniu w lokalnej prasie. Na sesji uczestnicy podzielili się na dwie grupy i spisali swoje pomysły na dużych arkuszach papieru. Przewodniczący spotkania (mieszkaniec dzielnicy) poprosił ich, by stworzyli listę priorytetów dla partnerstwa oraz listę spraw z okolicy, którymi według nich partnerstwo mogłoby się zająć. Ćwiczenie to wyraźnie pokazało, że uczestnicy chcieli włączyć do grona swych członków grupy wykluczone społecznie, łącznie z osobami niepełnosprawnymi oraz mieszkańcami o różnym pochodzeniu etnicznym. Pojawił się też cały wachlarz spraw, którymi mieszkańcy tej okolicy chcieli się zająć. Grupa podjęła decyzję o tym, by zwiększyć wkład w aktywne działania ze strony lokalnych organizacji, grup oraz mieszkańców. Aby to zrealizować, przewodniczący opracował prosty, jednostronicowy kwestionariusz, w którym padało pytanie, jakimi sprawami w tym rejonie się zajmowano oraz jak partnerstwo mogłoby dotychczasowe działania wesprzeć lub rozwinąć. Pytano również, jakie umiejętności posiadały osoby wcześniej działające oraz czy chciałyby się włączyć w działania partnerstwa.

Zamiast dostarczać kwestionariusze do wszystkich domów w okolicy, co mogłoby przynieść minimalny lub słaby rezultat, postanowiono, że każdy członek partnerstwa weźmie plik formularzy i postara się, by wypełnili je sąsiedzi, członkowie grup, do których należy, czy ludzie korzystający z usług lokalnych organizacji, jak np. mieszkający w dzielnicy uchodźcy, członkowie klubów młodzieżowych, wspólnot wyznaniowych, a także jego rodzina czy przyjaciele mieszkający w tym rejonie. Kwestionariusze zostały także rozesłane do działających w okolicy organizacji, które nie pojawiły się na spotkaniu i które w ten sposób zamierzano zachęcić do uczestnictwa w projekcie.

Rezultaty

Po sporym wysiłku zbierania wszystkich wypełnionych formularzy jeden z mieszkańców biorący udział w pracach partnerstwa sporządził streszczenie komentarzy oraz spraw pojawiających się

w kwestionariuszach. Pojawiły się wspólne tematy, takie jak stworzenie większej liczby ofert dla ludzi młodych, a także większa troska o czystość środowiska naturalnego.

Plan działania

W ramach partnerstwa utworzono grupę złożoną z osoby zajmującej się rozwojem społeczności lokalnej, przewodniczącego partnerstwa oraz mieszkańca, który zajmował się opracowaniem wyników statystycznych badania, a także przedstawiciela YMCA i przedstawicielki grupy Women's Refuge (Schronienie dla Kobiet) – miejscowych organizacji pozarządowych. Podgrupa ta przeanalizowała wyniki badań i przystąpiła do opracowywania lokalnego planu działania dla dzielnicy Central. Zdecydowano, że na początek będzie to plan roczny, dzięki czemu będzie można się przekonać, jakim zakresem spraw zdoła się zająć partnerstwo.

Główne cele planu wynikającego z odpowiedzi w kwestionariuszu:

1. Podniesienie poziomu zaangażowania w prace samego partnerstwa przez włączenie się większej liczby lokalnych mieszkańców – czy to w spotkania, czy w działalność wolontariacką, poprzez udział w projektach, tak by pomóc partnerstwu w lepszym reprezentowaniu dzielnicy.
2. Podniesienie jakości lokalnego środowiska naturalnego oraz uczynienie dzielnicy bardziej czystym i bezpiecznym miejscem do życia.
3. Podniesienie kondycji zdrowotnej mieszkańców.
4. Włączanie ludzi z okolicy w rozwijanie aspiracji dotyczących własnej dzielnicy, budzenie ich dumy z tego, że mieszkają właśnie tutaj, sprawienie, by zadbali o swoją dzielnicę i zatroszczyli się o swoich sąsiadów.

Podgrupa opracowała plan działania i dodała inne pomysły, takie jak zaproszenie do pomocy organizacji partnerskich. Podgrupa połączyła z tymi planami także projekty, nad którymi pracowano już wcześniej w samej grupie, na przykład projekt stworzenia miejscowego terenu rekreacji.

Gdy już plan został nakreślony, przedstawiono go pozostałym członkom partnerstwa z prośbą o określenie priorytetów wśród przedstawionych celów, wyznaczenie terminów oraz wyznaczenie liderów dla każdego z celów, a także określenie czasu potrzebnego na ukończenie działań.

Plan ten stanowi teraz realny element porządku spotkań partnerstwa, jest na bieżąco konsultowany. Ukończone działania są skreślane z listy, dodaje się za to nowe projekty i pomysły w miarę ich pojawiania się. Plan działania będzie uaktualniany przez podgrupę co sześć miesięcy. Jest to dynamiczne dokumentowanie stawianych celów, które partnerstwo w sposób ciągły stara się realizować.

kontakt:

Joanne Scott

tel.: 01325 388527

e-mail: connectingwithcommunities@darlington.gov.uk

www.darlington.gov.uk/connectingwithcommunities

3.10. Studium przypadku – badanie zdrowego stylu życia w małych miejscowościach i na wsi

CAROL THORNTON

W ramach zbierania argumentów wspierających wnioski o finansowanie projektu centrum zdrowego stylu życia Healthy Living Centre w Barton grupy wolontariackie North Lincolnshire przeprowadziły ocenę uczestniczącą.

Ocena uczestnicząca (partycypacyjna) to metoda badawcza opracowana w krajach rozwijających się, głównie na półkuli południowej. Można ją stosować w pracy z różnymi grupami wiekowymi czy zawodowymi, ponieważ korzysta ona z diagramów/obrazków/przedmiotów przedstawiających omawiany temat. Wykresy używane są do stawiania pytań w formie rysunkowej. Nawet małe dzieci mogą wyrażać swoje opinie, rozmawiając o wykresach, umieszczając na nich różne elementy czy też rysując własne obrazki. Pytania mają charakter otwarty, można zatem zebrać wiele ciekawych opinii.

Ocena uczestnicząca ma trzy odrębne poziomy:

- poziom 1. – stawianie pytań otwartych,
- poziom 2. – bardziej szczegółowe omawianie punktów kluczowych,
- poziom 3. – swoista weryfikacja poprzez sprawdzenie, czy zebrane informacje są poprawne, a także jakie pomysły mogą zostać wykorzystane podczas przyszłych projektów.

Na poziomie 1. oceny uczestniczącej korzysta się z diagramów lub obrazków stanowiących bazę, do której ludzie dodają swoje komentarze oraz opinie. Na przykład można skorzystać z diagramu w formie pająka z umieszczonym centralnie pytaniem i sugestiami/odpowiedziami wypisanymi na jego nogach. Pytania mają charakter bardzo otwarty, np. „Jak się tutaj mieszka?”, zaś odpowiedzi, stosownie do tego, mają szeroki zakres. Wszystko spisuje się anonimowo, zatem nikt nie czuje się w swoich wypowiedziach ograniczony. Z otrzymanych odpowiedzi wybierane są ważne sprawy, które następnie wykorzystuje się do projektowania pytań z następnego poziomu.

Na poziomie 2. badacze posługujący się metodą oceny uczestniczącej wracają (często więcej niż raz) do bardziej szczegółowego omówienia niektórych zagadnień, a można to uczynić w ciągu kilku tygodni. W ten sposób rozbudowuje się problemy z poziomu 1. do czasu uzyskania pełnego obrazu zawierającego skargi/problemy, potencjalne źródła oraz tło sytuacyjne. Następnie proponowane są rozwiązania, które umieszcza się na tablicy, prosząc, by ludzie drogą głosowania wybrali swoje priorytety. Na podstawie tych danych tworzy się kompleksowy raport, z podaniem propozycji możliwych projektów (w kolejności zgodnej z priorytetami wyrażonymi przez ludzi biorących udział w ostatnich sesjach). Raport taki może być wykorzystany przez wszystkich pracujących w danej dzielnicy.

W tym projekcie określiliśmy grupę referencyjną złożoną z członków władz samorządowych, innych instytucji publicznych oraz przedstawicieli wsi. Rola grupy polegała na udzielaniu porad, w jaki sposób należy przeprowadzić ocenę uczestniczącą, na przydzieleniu zasobów na rzecz projektu oraz na włączeniu się w działania końcowe: publicznym poparciu uzyskanych wyników.

Zorganizowaliśmy wstępne czterodniowe szkolenie, po jednym dniu co tydzień. Kurs ten demonstrował, jak przeprowadza się ocenę w działaniu. Zaproszono mieszkańców z różnych miasteczek i wsi. Zatrudniliśmy kilka osób, by pomagały nam w pracy, prowadząc badania środowiskowe.

Chociaż proces oceny uczestniczącej działa najlepiej, gdy zasadnicze pytanie pada podczas pierwszej wizyty, z powodów, dla których podjęliśmy to badanie, postanowiliśmy pracować głównie na poziomie 2. Badacze rozeszli się w teren, aby prowadzić rozmowy z grupami środowiskowymi oraz mieszkańcami wsi, i zadawali przy tym pytania bardziej szczegółowe. Opracowaliśmy potem solidny raport, który przyczynił się do zabezpieczenia finansowania pięcioletniego projektu.

Później przeprowadziliśmy drugie szkolenie – bardziej pogłębioną wersję, po dwa dni w tygodniu przez sześć tygodni. Tym razem badaliśmy potrzebę usług w obszarach, którymi Healthy Living Centre do tej pory się nie zajmował. Zespół badaczy uzyskał od lokalnych mieszkańców szeroki wachlarz poglądów. Proces oceny uczestniczącej zakłada zadawanie pytań otwartych zamiast zamkniętych, które implikują odpowiedzi typu tak/nie, czy zaznaczania kwadracików w gotowych formularzach. A to oznacza z kolei, że otrzymaliśmy opinie, których nie zawsze się spodziewaliśmy, przez co po badaniu mogliśmy o wiele skuteczniej odpowiadać na lokalne potrzeby. Metoda ta wzbudziła także zainteresowanie mieszkańców, przyszło do nas kilku wolontariuszy, którzy chcieli pomóc w realizacji zdefiniowanych lokalnych potrzeb. Raport końcowy wysłano do wszystkich potencjalnie zainteresowanych stron, w tym oczywiście do władz samorządowych, służby zdrowia, mieszkańców. W ten sposób zapewnione zostało szerokie poparcie lokalne.

Institucja Healthy Living Centre w wyniku powyższego badania stała się faktycznie partnerstwem agencji pracujących wspólnie nad umożliwieniem mieszkańcom prowadzenia zdrowszego trybu życia. Personel przekonał się, że wspólna praca pomogła uniknąć powielania zadań oraz że badanie opinii mieszkańców zapobiega marnowaniu zasobów. W efekcie zmian uzyskano wyniki dużo lepsze od spodziewanych. Jednym z głównych rezultatów zastosowania tego podejścia było to, że określono najważniejszą potrzebę, a mianowicie potrzebę informacji. Wiele usług już oferowano, ale ludzie ze wsi o nich nie wiedzieli. W trakcie projektu założono kawiarenki środowiskowe, w których rozpowszechniano informacje o dostępnych usługach, zaoferowano też działania i usługi będące odpowiedzią na inne potrzeby.

Niestety finansowanie projektu się skończyło, i chociaż niektóre prace trwają, realizowane poprzez różne agencje, sam projekt dobiegł końca.

kontakt:

Carol Thornton

e-mail: carol.thornton@vanl.org.uk

3.11. Studium przypadku – zmienianie okolicy – planowanie rzeczywistości (Planning for Real[©])

ARTAK POGHOSYAN

Wstęp

W obrębie Queens Park, w Billericay, znajduje się mała grupa domów komunalnych z 407 mieszkańcami, z których 84 należą do stowarzyszenia Guinness Trust Housing Association, zaś 235 do miasta. Zarządza nimi rada ds. mieszkaniowych Basildon. W okolicy tej znajdują się też mieszkania chronione, Buckwyns Court, z 34 mieszkańcami. Dzielnicę Queens Park Estate zbudowano w latach 80. minionego wieku. Otaczają ją dzielnice prywatnych domów. Obszar ten postrzegany jest jako dzielnica zdegradowana, wciśnięta w tereny bogate. Mieszkający tam ludzie zarabiają niewiele lub są bezrobotni, cierpią na problemy zdrowotne, niepełnosprawność, brak im umiejętności i wykształcenia, dostęp do lepszych mieszkań czy usług jest ograniczony, pojawiają się problemy przestępczości.

Aby dowiedzieć się, jakich zmian pragną jej mieszkańcy, postanowiliśmy przeprowadzić ćwiczenie – konsultacje w oparciu o proces Planning for Real.

Konsultacje

Proces konsultacji rozpoczął się w maju od zbudowania trójwymiarowej mapy okolicy przez dzieci ze świetlicy Hannakins After School Club w centrum środowiskowym Hannakins Farm. W ramach dwudniowego projektu prac plastycznych dzieci zbudowały trójwymiarowy model społeczności Queen's Park. Mapa była pierwszym krokiem samych konsultacji.

Krok następny polegał na przeprowadzeniu szkolenia, które odbyło się w lipcu. Było ono skierowane do policjantów, organizatorów grup młodzieżowych, urzędników zajmujących się drogami oraz komunikacją, osób zajmujących się z ramienia rady odzyskiwaniem odpadów, kierownika ds. mieszkaniowych oraz przewodniczącego centrum Hannakins Farm. Zaprosiliśmy ich, by to oni zostali ekspertami w sprawach zidentyfikowanych wcześniej w badaniu głównych problemów dzielnicy z punktu widzenia jej mieszkańców. Szkolenie było nieodpłatne, trzeba było tylko pokryć koszt poczęstunków.

Gdy model był już gotowy, a eksperci zostali przeszkoleni, część mieszkańców dzielnicy Queen's Park rozprowadziła wśród pozostałych mieszkańców zaproszenia-ulotki (450 gospodarstw domowych) zachęcające do przyjścia do świetlicy w Hannakins Farm Community Centre i przedstawienia swoich pomysłów, problemów czy komentarzy dotyczących problematycznych obszarów z wykorzystaniem modelu 3D. Samo planowanie miało miejsce we wrześniu, w Hannakins Farm Community Centre, miejscu znanym okolicznym mieszkańcom.

Później zorganizowano jeszcze kilka spotkań, w dzielnicy mieszkań chronionych oraz w miejscowym kościele, w innych dniach, tak aby pozostali mieszkańcy też mieli możliwość wypowiedzenia się.

Pod koniec września zorganizowano spotkanie, na którym określono priorytety, ustalono hierarchię problemów i wspólnie (mieszkańcy oraz eksperci) nakreślono plany działania. W ciągu dnia ustawiono stoły dla każdej kategorii problemów, takich jak komunikacja, recykling, policja, społeczność lokalna, środowisko naturalne. Przy każdym stole dyżuruwał ekspert, który był wcześniej na szkoleniu.

Grupy korzystały z plakatu „Teraz, wkrótce, później”, który położono na stole, zaś mieszkańcy sami decydowali, które sprawy należałoby rozwiązać teraz, które wkrótce, a które później. Na tym etapie eksperci nie włączali się w pracę. Wyjaśniali tylko cały proces mieszkańcom oraz pomagali w przeprowadzeniu ćwiczenia.

Następnie wyłożono kolejny plakat z tabelą podzieloną na sprawy krótkoterminowe, średnio-terminowe oraz długoterminowe – i znów mieszkańcy umieszczali w tabeli problemy porządkowane według czasu, w jakim powinny być rozwiązywane.

Potem wyłożono następny plakat z nagłówkami: „Możemy to zrobić”, „Możemy to zrobić przy pewnym wsparciu i dofinansowaniu”, „Nie możemy tego zrobić, ale możemy powiedzieć radzie, co trzeba zrobić”, „Kto jeszcze może pomóc”. Mieszkańcy porządkowali w ramach kategorii problemy zgodnie z ich znaczeniem – odpowiadając na pytania, kto rozwiąże dany problem. Potem na stołach rozłożono karty z problemami, a mieszkańcy przystąpili do zapisywania na kartkach działań, które należy podjąć, żeby rozwiązać daną kwestię/problem/troskę. Jeśli mieszkańcy potrzebowali porad, jak przystąpić do danej sprawy, pomagali im obecni tam eksperci. Każdy mieszkaniec zapisywał jakieś działanie przy danej sprawie. Po zakończeniu tego procesu do kart z problemami przydzielono karty „kto” – wskazujące, kto przeprowadzi każde działanie. Cały proces jest bardzo konstruktywny i angażujący, a jednocześnie twórczy i radosny.

W wyniku wszystkich tych działań opracowano plan z zaznaczonymi priorytetami. W dzielnicy Queen’s Park utworzono grupę roboczą złożoną z mieszkańców, która podjęła prace na bazie stworzonych planów działania.

kontakt:

Artak Poghosyan

www.bbwcvs.org.uk/CommunityDevelopment.htm

3.12. Studium przypadku – Bank Top: projekt konsultacji młodzieżowych dotyczący placu zabaw

PETER BRYANT

Wstęp

Niniejszy projekt z Lancashire to przykład prowadzonych przez dzieci procesów projektowania nowych terenów rekreacji/ placów zabaw. Oprócz decydowania o tym, jak dany plac zabaw miałby wyglądać, same dzieci (w wieku przeważnie 8–9 lat) uczyły się technik konsultacyjnych, a potem korzystały z nich, rozmawiając z grupą około 200 dzieci z dzielnic znajdujących się wokół miejsca zabaw.

Projekt prowadziła grupa młodych ludzi, którzy najpierw zgłosili się do miejscowego organizatora społeczności lokalnej ze skargą na stary plac zabaw. Wszyscy przedstawiciele grupy mieszkali w dzielnicy Bank Top w Blackburn, gęsto zabudowanym terenie blisko centrum. Sam plac zabaw znajduje się przy szkole podstawowej, niedaleko grupy mieszkań socjalnych.

Co zrobili młodzi ludzie?

Grupa przystąpiła na przejście przez kilka etapów projektu. Etap pierwszy polegał na spotkaniu się z głównymi instytucjami, które byłyby zaangażowane w proces projektowania placu zabaw. Spotkanie zaowocowało harmonogramem kluczowych kroków. Ustalono także poziom zaangażowania młodzieży, ich zakresu decyzyjnego w poszczególnych krokach procesu projektowania.

Następnie grupa zapoznała się z podejściem pod nazwą „Uczenie się przez uczestniczenie i działanie”. Wykorzystuje się w nim wizualnie atrakcyjne i zabawne metody zachęcające młodzież do mówienia o sprawach, które są dla niej ważne. Pierwsza szansa na wykorzystanie przez grupę niektórych technik konsultacyjnych pojawiła się, gdy pracowała ona przez ponad dwa dni z blisko setką dzieci w miejscowej szkole podstawowej.

W czasie wizyty w szkole dzieci pracowały nad:

- zrobieniem zdjęć w terenie
(żeby się zorientować, czy teren był jeszcze do wykorzystania),
- modelem terenu
(w czasie tej pracy dzieci rozmawiały o tym, co lubią robić w wolnym czasie),
- rysunkami
(żeby się przekonać, co chciałyby zobaczyć na swoim przyszłym placu zabaw).

Kolejny etap oznaczał dla młodych badaczy odwiedzenie szeregu placów zabaw w okolicach Manchesteru oraz uszeregowanie według ważności rodzajów zabaw, które chcieliby móc realizować na swoim placu. W tym celu sfotografowali oni wszystkie urządzenia z placów zabaw, a następnie głosowali nad tymi, które podobały im się najbardziej. Tak powstała lista 12 urządzeń.

Na spotkaniu z projektantem ustalono, którzy dostawcy sprzętu będą najbardziej odpowiedni, po czym grupa wyszła na ulicę ze zdjęciami umieszczonych na liście 12 rodzajów zabaw, żeby

przeprowadzić powszechne głosowanie. Ponad 100 młodych osób odpowiedziało na pytanie, które 3 z 12 urzędzeń widocznych na zdjęciach najbardziej im się podobają.

Dokonane wybory przedstawiono zespołowi projektantów, którzy umieścili w przestrzeni placu tyle wiodących propozycji, ile tylko zdołali. Egzemplarz ostatecznego projektu, ze zdjęciami, zaprezentowano w świetlicy środowiskowej oraz w okolicznych szkołach.

Czego się nauczyliśmy

- Dobrze, by przy projekcie pracowały osoby, które już nawiązały dobre relacje z mieszkającymi w okolicy młodymi ludźmi.
- Warto zadbać, by etapy oraz harmonogram całego procesu były bardzo elastyczne, tak by proces pasował do wyjątkowego charakteru społeczności, w której pracujecie.
- Dzieci w wieku zaledwie 9 lat doskonale prowadzą samodzielny proces konsultacji przy odrobinie wsparcia ze strony dorosłych.

Więcej informacji:

Pełne sprawozdanie z realizacji projektu oraz informacje o podejściu „Uczenie się przez uczestniczenie i działanie” znaleźć można na stronie :

www.communityinvolvement.org.uk

kontakt:

Peter Bryant

e-mail: pbinclusion@btinternet.com

Tytuł oryginału: **Community Work Skills Manual**

Wydawnictwo: **Federation for Community Development Learning, www.fcsl.org.uk**

Publikacja na licencji Creative Commons

Uznanie autorstwa — Utwór należy oznaczyć w sposób określony przez Twórcę lub Licencjodawcę

Użycie niekomercyjne — Nie wolno używać tego utworu do celów komercyjnych.

Na tych samych warunkach — Jeśli zmienia się lub przekształca niniejszy utwór, lub tworzy inny na jego podstawie, można rozpowszechniać powstały w ten sposób nowy utwór tylko na podstawie takiej samej licencji.

Redaktor serii: **Paweł Jordan**

Redaktor naukowy: **dr Bohdan Skrzypczak**

Tłumaczenie: **Alicja Unterschuetz**

Redakcja merytoryczna wydania polskiego: **Agnieszka Naumiuk**

Korekta: **Weronika Girys-Czagowiec**

Projekt graficzny serii oraz skład: **Marta Malesińska, Studio Projektowe (www.manukastudio.pl)**

ISBN: 978-83-62380-09-1

Wydawca:

Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL

ul. Podwale 13, 00-252 Warszawa

tel. 22 636 92 00

e-mail: biuro@cal.org.pl

www.cal.org.pl

Publikacja jest dystrybuowana bezpłatnie

W ramach projektu „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej” Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL wydaje serię dziewięciu tłumaczeń zagranicznych publikacji. Książki skierowane są do pracowników socjalnych pełniących funkcję organizatorów społeczności lokalnych oraz innych osób zainteresowanych tą działalnością.

Na serię składają się sztandarowe (głównie angielskie) publikacje dotyczące pracy ze społecznością lokalną, angażowania społeczności do działania i samoorganizowania się. Książki pokazują różne wymiary pracy ze społecznością lokalną – praktyczny, polityczny oraz historyczny. Dają szansę na porównanie jak pracuje się w kraju, w którym istnieje wieloletnia tradycja tzw. community work, z sytuacją w Polsce, która 20 lat temu uzyskała niepodległość i cały czas tworzy podstawy polityki społecznej. Przed wojną w Polsce mieliśmy silną tradycję związaną z pedagogiką społeczną (w tym postacią Heleny Radlińskiej), w której odwoływano się do „sił społecznych”. Niestety lata powojenne zahamowały rozwój myśli i metody środowiskowej pracy socjalnej, stąd potrzeba korzystania z doświadczeń innych krajów, z których najbardziej zaawansowanym w metodach pracy ze społecznościami lokalnymi jest Wielka Brytania. Jak dotąd w Polsce pojawiły się dość nieliczne pozycje literatury z tego obszaru. Tę lukę ma zapełnić seria publikacji, do której należy niniejsza książka.

„Odkryj siłę społeczności” – to hasło w skrócie oddaje filozofię i sposób działania Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL. Jesteśmy przekonani, że zmianę i rozwój społeczny trzeba rozpocząć od konkretnej społeczności: lokalnej, sąsiedzkiej, wirtualnej, interesu. Potencjał i siłę społeczności trzeba jednak umieć odkryć, wspierać i rozwijać. Tego można się nauczyć. Wierząc w siłę sprawczą edukacji, odwołujemy się do polskiej tradycji pedagogiki i pracy społecznej, czego programowym i symbolicznym wyrazem jest powołany przez nas Instytut im. Heleny Radlińskiej.

W ciągu ponad 10-letniej działalności opracowaliśmy skuteczną i uniwersalną metodę ożywiania społecznej energii, którą nazwaliśmy animacją społeczną. Wiemy że jej zastosowanie przynosi realne zmiany w życiu ludzi i społeczności. Sprawdzone i efektywną strategią, którą stosujemy od wielu lat, okazało się wspieranie aktywnych społeczności poprzez odpowiednio przygotowane do tej roli lokalne instytucje publiczne, które promujemy pod wspólną marką CAL – centrum aktywności lokalnej.

Nasze innowacyjne rozwiązania służą praktycznej realizacji idei zrównoważonego rozwoju lokalnego, którego efektem jest lepsza jakość życia i równe szanse rozwoju dla każdego obywatela. Jesteśmy pewni, że jest to możliwe przede wszystkim poprzez uruchomienie potencjału ludzi – „odkrycie siły społeczności”.

CENTRUM WSPIERANIA AKTYWNOŚCI LOKALNEJ CAL

Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL działa na rzecz rozwoju społeczności lokalnych w Polsce. Wspiera i edukuje animatorów społecznych, czyli osoby i instytucje z różnych sektorów i dziedzin życia publicznego, które angażują do działania środowiska lokalne, skupione wokół wspólnego miejsca lub wspólnej sprawy. CAL tworzy dla nich przestrzeń spotkań i zaprasza do dyskusji, wychodząc z założenia, że praca animacyjna jest kluczowym elementem każdego działania w sferze publicznej, a zmiana społeczna zawsze zaczyna się w lokalnej społeczności.

Publikacja powstała w ramach projektu „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”. To partnerski projekt systemowy, którego celem jest podniesienie profesjonalizmu i zwiększenie skuteczności instytucji pomocy i integracji społecznej w rozwiązywaniu problemu wykluczenia społecznego przez stworzenie, przetestowanie oraz wdrożenie standardów instytucji i usług pomocy oraz integracji społecznej. Partnerami projektu jest jednaście organizacji pozarządowych działających w polu szeroko rozumianej polityki społecznej, a jego liderem jest Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich.

Jednym z zadań projektu jest opracowanie, przetestowanie i wprowadzenie do praktyki pracy pracowników socjalnych standardu środowiskowej pracy socjalnej/organizowania społeczności lokalnej w środowiskach marginalizowanych. Zadanie to jest realizowane przez Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL oraz Instytut Spraw Publicznych.

Projekt jest realizowany w latach 2009-2014

Partnerzy projektu realizujący zadanie:

